

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συμβολή των Αράβων στην εξέλιξη των επιστημών αποτελεί ένα ξεχωριστό κεφάλαιο στην ιστορία της ανθρωπότητας. Η συμβολή τους στην Ιατρική επιστήμη υπήρξε καθοριστική για την εξέλιξή της αλλά και για την αναζήτηση των απαρχών της σε συνδυασμό με την σύγχρονη γνώση. Η Αραβική Ιατρική πέρασε την αρχαία ελληνική ιατρική γνώση στη Δύση. Πολύ λίγα από τα γραπτά των Ελλήνων της Αλεξανδρινής περιόδου έχουν διασωθεί. Οι Άραβες μετέφρασαν όλα τα υπάρχοντα Ελληνικά και Λατινικά ιατρικά κείμενα στα Αραβικά. Επιπλέον δημιούργησαν μια δική τους γραμματολογία βασιζόμενοι στην μελέτη της Ελληνικής (Εικ. 1, 2, 3).

Η περίοδος που αφορά την Αραβική Ιατρική αρχίζει από τον 8^ο και τελειώνει τον 12^ο αιώνα (732-1096)^{1,2}. Οι συγγραφείς της περιόδου αυτής ονομάζονται Άραβες επειδή έγραψαν στην γλώσσα αυτή. Όμως οι περισσότεροι υπήρξαν Πέρσες ή γεννήθηκαν στην Ισπανία, μερικοί δε από αυτούς ήταν Εβραίοι (Μουσής Μαϊμονίδης)³. Οι Εβραίοι διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο ώστε οι Garrison⁴ και Campbell⁵ πρότειναν να ονομασθεί η περίοδος αυτή Μωαμεθανική και Εβραϊκή. Οι Εβραίοι μελετητές έγραψαν στην Αραβική, στην οποία επίσης μετέφρασαν Ελληνικά και Λατινικά κείμενα. Ο Hirschberg⁶ επισημαίνει ότι σε 800 χρόνια από τον Ηρόφιλο έως τον Αλέξανδρο τον Τραλλιανό γράφηκαν μόνο πέντε συγγράμματα Οφθαλμολογίας ενώ στα 500 χρόνια της 'Αραβικής περιόδου' της Ιατρικής από το 870 έως το 1370, γράφηκαν τουλάχιστον 30 συγγράμματα και μάλιστα τα περισσότερα από ειδικούς από τα οποία τα 13 είναι αρκετά εύκολο κάποιος να τα βρει και σήμερα (τα 10 από αυτά γράφηκαν από οφθαλμιάτρους).

Στην μεσαιωνική Ευρώπη ελάχιστα ήταν τα κέντρα έρευνας και μελέτης έξω από τον κύκλο επιρροής της Εκκλησίας. Στο Βυζάντιο οι Νεστοριανοί και Ιακωβίνοι υπήρξαν μελετητές ελληνικών πηγών, όμως εξεδιώχθησαν και κατέφυγαν στην Περσία. Η άνοδος του Ισλάμ και η ακμή του κατά την διάρκεια της ηγεσίας του Χαλίφη Al Mansur (754-775) και του Harun al Rashid (786- 809) βοήθησε και στην ακμή των γραμμάτων, τεχνών και επιστημών σε όλη την επικράτεια των αραβικών κατακτήσεων με επίκεντρο την Βαγδάτη¹.

Στην Ισπανία των Αράβων υπήρχαν 70 βιβλιοθήκες και 17 ιδρύματα υψηλών προδιαγραφών. Η Αραβική Ιατρική ξεχώρισε και επεκράτησε στην Ευρώπη μεταξύ του 12^{ου} και του 16^{ου} αιώνα. Η εργώδης έρευνα και δραστηριότητα αναδεικνύεται και από τις τεράστιες συλλογές βιβλίων στις βιβλιοθήκες της Cordoba, του Καΐρου και της Τριπόλεως (Εικ. 4).

Ξεχωρίζουν οι δύο πλέον γνωστοί ιατροφιλόσοφοι και συγγραφείς Zakariya Ar Razi ή Ραζής και Abu Ali al-Hunain Ibn Sina, ο διάσημος Αβικέννας, ο πρίγκηψ των ιατρών.

Άλλοι αξιόλογοι ιατροί ήταν ο Hunain Ibn Isha, ο Abul Quasim Amar (ή Ali al

Mausili) από την Αίγυπτο, ο Yuhana Ibn Massawih (777-857), ο Thabit Qura (836-901), ο Kalaf al Tulumni (877-914), ο Ali Ibn Rabban al Tabari (c.850), ο Ali Al-Abbas (c.994), ο Ibn Al Haitam γνωστότερος και ως Alhazen (965-1038), έγραψε το περίφημο βιβλίο Οπτικής γνωστό από την Λατινική του έκδοση 'Thesaurus Opticae', γνωστός επίσης και ως μαθηματικός, μελετητής του Ευκλείδους και του Πτολεμαίου, ο Al Farisi (c.1316), ο Abu Ruh Muhammed (c. 1067) που έγραψε 10τομο σύγγραμμα στα Περσικά, εξαίρετος χειρουργός καλούμενος 'Zarin Dast' δηλ. 'χρυσά χέρια' κ.ά.